

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

לד.

עין משפט נר מצוה

שאינו יוצא מידי דופנו לעולם. תימה נהדרינהו לכבשות כלאמר פ' דס טחטת צבחים (דף 15. ו) וס ד"ה אלה) גבי כלי חרס של מקדש ומשני לפי שאין עושין כבשות זירושלים הא לאו הכי ע"י החורה כבשן יוצא ואור"ת דאין זה נחשב יוצא (ב) דלדרכה כלי אחר חשבינן ופניס חדשות זאו לכאן ול"ת כיון דחשיב כלי אחר א"כ תנור וכירים יתוך דלמך רחמנא למה ליהדרינהו כבשות ואומר ר' שמשון משנ"ך דודאי גבי קדרות של חרס דאין דרכן בסיסא כי מחזיר להו כבשן שיך למימר אלו אחרים הם אצל תנור וכירים

רמדיי. מועין דופניהם מנכון מחמת זליעות: הפורה העידה. דכתיב ישצרו לזין לו טורה אלה שצירה: זה שמשו בהמין. לענין חמץ נשתמשו כל ימות השנה חמין וזלעטי טפי: לשעות. כגון שקיצל עליו תענית משש שעות ולמעלה ומיהו לא טעם כלום מתחלה כל היום אצל לא לשם תענית נחמין כראשונה: לאחר שנים עשר חדש מותרין. מיד כלי מיקון ואם רצה להשתמש קודם לכן ממלאן במים כלאמר [ג.]: משה. לא נשתמש בצבדי כהונה דכתיב ועשית בגדי קדש לכהן אחיך והוא היה זר אללן ועל פי הדבור שימש ולא הזכירו) בגדים: אימרא. שפה יש אומר שלא יחשדוהו ששם זה מתרומת המשכן ולאו מילתא שהרי כבר נגמרה המלאכה ובשעת עבודה מהיכן שקלי: זורידא. שמרים: אנטא

לחו אגא חוינא לחו דמדרייתו וכיון דמדרייתו ודאי בלעי ואסירי מ"ט התורה העידה על כלי חרס שאינו יוצא מידי ד' דופנו לעולם מ"ש מין נסך דדרש לחו מרימר כולחו מאני דקוניא שרי וכו"ת חמין דאורייתא יין נסך דרבנן והא כל ד' דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון זה תשמישו בחמין וזה תשמישו בצונן ר"ע איקלע לגינוק בעו מיניה מתענין לשעות או אין מתענין לשעות לא הוה בידיה קנקנים של עובדי כוכבים אסורין או מותרין לא הוה בידיה כ' במה שימש משה כל שבעת ימי המלוואים לא הוה בידיה אתא שאל בי מדרשא אמרי הלכתא מתענין לשעות ואם השלים מתפלל תפלת תענית והלכתא קנקנים של עובדי כוכבים לאחר י"ב חדש מותרין במה שימש משה שבעת ימי המלוואים בחלוק לבן רב כהנא מתני בחלוק לבן שאין בו אימרא: החרצנים והוגים של עובדי כוכבים וכו': ת"ר החרצנים והוגים של עובדי כוכבים לחין אסורין יבשים מותרים הי גינהו לחין והי גינהו יבשין אמר רב יהודה אמר שמואל ג' לחין כל י"ב חדש יבשים לאחר י"ב חדש אתמר אמר רב בר הגה א"ר יוחנן יבשהו אסורין אסורין אפילו בהנאה כשהו מותרין מותרין אפילו באכילה א"ר זבד ה"א דורדיא דהנא בהנאה כשהו מותרין מותרין אפילו באכילה א"ר חביבא בריה דרבא יהני גולפי בתר תריסר ירחי שתא שרי (ב) אמר רב החרצנים והוגים של עובדי כוכבים וכו': אבטא

החזרת אותן לכבשן (ג) ולא נקרא כליו אחר: ר"ע איקלע לגינוק. פרש"י צפרק קמא דתענית (דף 15. ו) דגרס מר עוקבא דחס ושלום שר"ע לא היה מסתפק ועוד כי היה לו לתלמוד להביא בלשון צרייתא מיהו הא לא קשיא דהרבה מקומות מלינו שמוכר מעשה צר"ע וכיוצא בו: **מתענין לשעות.** פ"ה כגון שקבל עליו תענית משש שעות ולמעלה אכן לא טעם כלום צו' שעות ראשונות אך לא לשם תענית נחמין וכן משמע צפ"ק דתענית (דף 15. ו) על הך דמייתי התם דקאמר הא דלמדת מתענין לשעות הוא שלא טעם כלום כל אותו היום ופריך הא תענית מעלימותא היא ומסיק לא צריכא דליתןך אימלוכי וכו' דמיירי נמי שקבל עליו מתחילתה שאל לא יאכל למחר עד חצי היום יהיה בתענית עד שחשך דאי לא קצליה כלל הא אמר שמואל צפ"ק דתענית (דף 15. ו) כל תענית שלא קבל עליו מצדד יום לא שמייה תענית ואי יתבי דמי למפוחא דמלי זיקא ואין לפרש דשמואל אמר למילתיה לענין תפלת תענית אצל לענין תענית אפי' (ד) אכל מ"מ עלתה לו תענית דהא כהא תליא דמסיק הכא הלכה מתענין לשעות והמתענה מתפלל תפלת

תענית א"י איכא למימר דמיירי נמי דללא קבלה מתחילתה היינו לכתחלה ואי יתבי דמי למפוחא היינו שמינו מקבל עליו שער חוטא על שאיננו עולמו ומ"מ נדרו נדר וצירושלמי דמרים פ' קונס מפרש מתענין לשעות שאם אכל עד חצי היום יכול הוא לגמור דעתו להתענות עד הלילה ועלתה לו תענית דקאמר התם ממילתיה דר' יוחנן אמר מתענין לשעות דא"ר יוחנן הריני בתענית עד דנחשל פירקי עד שנתלם פרשתי ממילתיה דר' יונה אמרה מתענין לשעות דר' יונה הלך לצור ושמע דדמך (ב) צריה דרבי יוסי ויסי דלעילא אע"ג דתלמי וסמיה מילא אסקיה צווס כל ההוא יומא משמע דחשיב מתענין לשעות אע"פ שאכל אחריו כן אן קודם וסמיה דמך ר"י היה רגיל כשהיה מתענה בלילה דקאמר כל תענית שלא שקעה עליו חמה לאו שמייה תענית מדברי יוחנן דלמך אהא בתענית עד שאכל לצימי ולא קמשי היינו משום דמתענין לשעות דללאו הכי משי שפיר דלאישתמוטי מצי נשיאה עבד ומה שאנו נוהגין להתענות עד לזאת הכוכבים אע"ג דלמך צפ"ק דתענית כל תענית שלא שקעה עליו חמה אינו תענית משמע דבשקיעת חמה סגי (ב) והוא ה' מילין קודם לזאת הכוכבים לא מחמין נפשין לסיפקא ועוד דשאל לשון שקעה ר"ל שקעה לגמרי ומיהו המתענה בערב שבת אע"ג דפסקין בעירובין (דף 15. ו) הלכה מתענה ומשלים א"כ ליקדק להמתין עד לזאת הכוכבים מעשה זא לפי ר"ת צאחד שעשה הרבה תעניות ולא קבלם מאתמול ואר"ת כי לא הפסיד תעניתו כי מאחר שהיה דעתו להתענות היינו גמר בלבו והי צולל נדיב לב דלמך (ב) דגמר בלבו אע"פ שלא הוילא בשפתיו והא דצבו שמואל ור' יוחנן קבלה היינו לכתחלה ועוד היה אור"ת כי אף לא גמר בלבו עד הלילה יכול להתענות ולהתפלל תפלת תענית יואל י"י נדרו כאליו קבל מאתמול אך לא היה צידו רחיה ברורה על זה ומיהו מלוא מן המוצר לקבל מצדד יום וסמיה דמך ר"י היה רגיל כשהיה מתענה בלילה דקאמר כל תענית שלא שקעה עליו חמה באלהי נזר: **במה** שמש משה כ"ש שבעת ימי המלוואים. פ"ה דמשה לא נשתמש בצבדי כהונה דכתיב לכהן אחיך והוא היה זר אללן וקשה למ"ד פרק טבול יום צבחים (דף 15. ו) משה רבינו ע"ה כ"ג היה ונשתמש בכהונה גדולה מ' שנה ולפי זה היה צריך לשאול כמה שמש כל מ' שנה ולא יוכל להשיב על זה בחלוק לבן שאין בו אימרא לשון בכהונה גדולה משמע צו' בגדים ככ"ג וכו' דשצעת ימי המלוואים דוקא איבעיא (ה) שעדיין לא נתקדשו בגדי כהונה דכתיב והיות על אהרן ועל בגדיו וכו' וה"ל יעקב מאורליי"ש פירש דלפי' נתקדשו מ"מ כל ז' ימי המלוואים שהיה משה מעמיד המשכן ומפרקו היה נחשב כמו צמה ואין בגדי כהונה צמה דלמך צפ"ב דצבחים (דף 15. ו) ואין להקשות הלא אין חטאת קרב צמה וסמיה מלוואים קרבה שם דמלינן למימר הוראת שעה היתה כמו שרפסתה דלא מלינו חטאת יחיד נשפתה אלא זו: **שאין בו אימרא.** כמו על הגס ועל האימרה דפ' האורג (שם דף 15. ו) והוא מן הבגד ופעמים שאינו מן הבגד כמו אימרות של ארגמן דנגעים ולפיכך לא היה בו אימרא לפי שזוהי היא יוכר יותר חרש דבעינן שלא נשתמש בו הדיוט ולפיכך עשאוהו משונה משאר חלוקים והר"ר משה פירש שלא יאמרו אה"כ כשימש אהרן שנמצא מוס במשה ולכן עשהו בלא אימרא שיעדו הכל שלא היה דבר המתקיים מה שהיה משמש וי"מ אימרא כמו עמרל לפי שצבדי כהונה היו כללים קאמר שזה לא היה כללים:

החרצנים והוגין. צבזר פרק ג' מינים (דף 15. ו) פליגי תנאי איזה נקרא חרץ ואיזה נקרא זג אם הקליפה או הגרעיין והתרגום מוכיח כ"י יוסי (ב) דלמך זג הוא הקליפה דמתרגמינן מתרגמינן ועד זג מפורלינן ועד עירורין והקליפה החלוונה הנסחמת היא שראויה לעזור והינה ר' יוסי סימן לדבר במשנה זג ועינבל כי הזוג הוא מנכון והעינבל מקשקש צבוכו וכן פעמון מתרגמינן זגא שהפעמון הוא החלוון העינבל צבוכו וכן סתם התלמוד קורא הפנימי חרץ עד שירע חטו ושעורה וחרץ (חולין דף 15. ו) והגרעיין הוא הזרע: **דורדיא דארמאי.** פ"ה שמרים של עובדי כוכבים קורא אפרים היה אומר כי מסבא שמיים שנתייבשו תנור מועיל להם כמו המנהג ד"צ חרש ומתוך כך המיר פת של עובדי כוכבים שנתמך בשמרי יין שנתייבשו תנור ור"ת הקפיד עליו ואמר כי מה שממיר התלמוד דורדיא לאחר י"ב חדש היינו לאחר שנתמדו במים כמו שרגילים העולם לשעות דמוכח פרק המוכר פירות (ב"ב 15. ו) דקתני אחד שמרי יין כו' ומפרש רמא תלתא ואתא ד' כו' וכן פ' אלו עוברין (פסחים דף 15. ו) גבי תמד קאמר הא צרוקא הא צפורני תמד שעושין משמרים קורא רווקא כי על שם השק שמימינן צו השמרים לתמדן נקרא כן דלמך רווקי דלמך וקודם שנתמדו השמרים נקראים בל' התלמוד שמרי' כי הדיא דפ' המפקד (ב"ב דף 15. ו) דקאמר (ה) גולפי ושמיא ואחר שנתמדו נקראו דורדיא ואתהו מיירי הכא להמתין לאחר י"ב חדשים דאיכא תרתי לטיבותא שכבר נתבטל טעמם במים וגם עבר עליהם י"ב חדש וכן פורני נמי דשרי לאחר י"ב חדש הם החרצנים לאחר שנתמדו אצל שמרים שלא נתמדו אין שום דבר מועיל להמתין והיעיסה שנתחממה צהם קודם תמודם לעולם אסורה או צחון י"ב חדש אף לאחר תמודם אסורים אפ"י באלף לא צטיל כיון דלמעמא עבדי דלמרינן (פסחים דף 15. ו) הגח לשאול ותבלין דלמעמא עבדי ולא צטיל ואין להמיר וכתב ר"ת והמורה יורה כגן סוכר ומורה ועלי יערה רוח הצבוא וצתוספתא תניא שמרים שיבשו אסורים בכהנה:

הגרות הב"ה

(א) גבי (תמר רב תיבא ברה דרבה הני גולפי וכו' שרי) תלמי' וי"ב בתוס' דר"ה אנטא משמע דל"א לנך מיתבא והר"ש לא הביא משמע נמי דלא שאינו יוצא וכו' ואור"ת גרסי לה: (ב) רוח' ד"ה שאינו יוצא וכו' ואור"ת דאין זה נחשב יוצא מידי דופנו דכתיב אחר חשבינן כלי' ותיבא דלדרכה נמחק: (ג) בא"ד ולא נקרא כלל אחר. י"ב פ"ה אפי' לענין אסור לא חשיב על אחר ולו עק לענין עוממה וי"ב התוס' צ"ל כל שעה סוף דף לא אכל פקדין דס טחטת משמע דס"ל דוקא היסק פנימי אף מועיל לתנור אצל אם היה מסיקו בפניו ונכון ענין תחלת עשייתו כשהיאר עשהו נחמין כבשן אפשי צויה היה מועיל וע"ש גביה א"ה קדיבות דף 15. ו) ד"ה מתענין וכו' אכל לענין תענית אפי' לא קבל מ"מ עלתה לו: (ד) ד"ה מנה וכו' איבעיא להו שעייני:

מוסף רש"י

דמידייתו. פולטין הנשקין מופקין החילין ובע"ז נרשעו"ש, ויון דמדייתו דלא בלעי והואיל ובעל שוב אין פולטין, שהתורה העידה על כלי חרס כסיון שבעל אינו יוצא מיד דעיו לעולם, שהי כלי עץ ומתכות כגון יסוף, עטורי נאש, ומרוק וסוף, אכל כלי חרס יוצא (פסחים 15. ו).

קח א מ"י פ"ה מהלך תעניות הלכה י"ג סמך עינין ג' סוף ש"ע א"ח סמך מקטב ספי' י' קב"ב מ"י פ"ה מהלך מאלות אסורות הלכה טו סמך לאין קמח טו"ש"ע י"ד ס' קלה ספי' טו:

רבינו הנגאל

דכיון דרמדייתו בלעי. והתורה העידה על כלי חרס שאינו יוצא מידי דופנו לעולם. ומקשינן מאי שנא מין נסך דדרוש מרימר קוניא בין אכומי בין חוירי בין ירוקי שרו. וכו' ותיבא חמץ בפסח דאורייתא יין נסך מדרבנן והא כל דתקון רבנן כעין דאורייתא [תקון] אלא יין נסך תשמישו בצונן וסגי ליה בשמשוך: ר' עקיבא שאל כו' ואסקנא הלכתא מתענין לשעות. כבר פירשנו במסכת תענית: וקנקנים של עובדי כוכבים לאחר י"ב חודש מותרין בקנקנים ומותרין בשערה זיפתן. ואחריו כן נשתמש בהן עובדי כוכבים בין דפי' בהלמוד א"י (א) אמרו תבלינן על ידי זפת הן בולעות. ושאינן מותרין ממלאן מים. ומערין מלשה ימים כו'. ושמיש משה רבינו בו' ימי המלוואים בחלוק שאין עליו אימרא. פ"ה אימרא אל עלם: ירושלמי הורה ר' ירמיה באלין פתרייא ורביימא ממלאן מים ומערין מעת לעת ג' ימים ושור. תורת עובדי כוכבים של חרש שאינן מופפות: ארמאי איתבר ירוקא וקיבליה ישראל לחמריה ודידיה ואמרו רבנן ממלאהו (יין) מים ומערה מעת לעת ג' ימים ומותר. ר' ייסא אול לצור חמא יתרון זפתין עובדי כוכבים זיקן זעירין וישראל זבנין לחון אסר לחון. וכן ר' יצחק ר' מני אסורין: החרצנים והוגין של עובדי כוכבים אסורין [ואיסורין] איסור הנאה דבריו ר' מאיר. וחבי"א לחים אסורין יבשים מותרין. ומפרש לחין בתוך י"ב חודש. יבשין לאחר י"ב חודש. אמר ר' יוחנן כשהו אסורין בתוך י"ב חודש אפי' בהנאה אסורין. לאחר י"ב חודש אפי' באכילה מותרין. א"ר זבד דורדי' דעובדי כוכבים בתר י"ב ירחי שתא שרי. וכן

(א) כירושלמי לפנינו כאן בכלל ד' איתא דר"ה היה רוצה ללמוד כן ק"י ומה אם אין זכרון ופחות מותרין כן מתקלפה ויפתן לא י"ש אצל כהן אלא כירובי אמרו דע"י זפת הן בולעות וכו'.